

Struikelsteen voor Pieter Harkema, 11.30 uur, Rembrandtlaan

Dames en heren.,

Struikelstenen. Stenen kubussen van tien bij tien centimeter. Een messing plaatje met daarop een naam, een geboortjaar, een deportatiedatum en een datum en plaats van overlijden. Als ik daarbij stil sta, dan struikelt mijn hoofd. Dan struikelt mijn hart. Dan gebeurt precies dat waar struikelstenen voor zijn bedoeld.

De slotregel van het gedicht *De Demon* van Gerrit Komrij luidt: Elk uur van lauwheid is een uur te lang. Echt! Het is zo belangrijk dat we blijven herdenken. En ook vandaag maken we in Sliedrecht duidelijk dat wij blijven stilstaan bij de gruweligheden uit het verleden. Voor de derde keer leggen we vandaag struikelstenen in ons dorp.

Op deze plek herdenken we vandaag Merwedegijzelaar Pieter Harkema. Een scheepsmachinist die in mei 1944 met verlof was en verbleef bij zijn ouders. Hier in de Rembrandtlaan. Nadat het verzet in de nacht van 9 op 10 mei bij de Helsluis twee landwachters had doodgeschoten, volgde een vergeldingsrazzia. Op 16 mei 1944 was Pieter een van de mannen die werd opgepakt. In de maanden daarna werden 263 gijzelaars weer vrijgelaten. Pieter zat daar niet bij. Hij was een van de 25 mannen die op 7 juli 's ochtends om half drie werd afgevoerd naar Duitsland. Hij keerde nooit terug naar Sliedrecht. Pieter Harkema is op 13 maart 1945 in Duitsland overleden.

Dames en heren. Vandaag leggen we nog dertien struikelstenen in Sliedrecht. Ter nagedachtenis aan vreselijke dingen die zijn gebeurd in een verschrikkelijke tijd. Het is zo belangrijk om daarbij stil te staan en daarover te struikelen met ons hoofd en met ons hart. Blijvend stilstaan bij wat toen is gebeurd.

Tegelijkertijd moeten we ook oog houden voor het hier en nu. Ook vandaag, ook morgen en alle andere dagen die nog komen is het belangrijk om in de spiegel blijven kijken naar ons eigen ik. Zoals Gerrit Komrij dat treffend heeft verwoord in zijn gedicht *De Demon*:

Het is een sport om met gestrekte vinger
Te wijzen naar de goeden en de kwaden.
Ik houd het liever bij de binnendringer
Die in mij zelf verlangt naar euvelheden.

Twee zielen huizen in ons en ze heten
Ons meestal-kwade en soms-betere ik.
Ik hoor ze altijd. In mij woedt hun vete.
Straks klopt de demon weer. Vrees ik zijn tik?

De vrede om ons is maar schijn van vrede.
Ons eerste ik voert oorlog met ons tweede,
Ik word zó weer de ander die ik ben.

Zolang ik mijn gehate ik maar kén
En in de gaten houd ben ik niet bang.
Elk uur van lauwheid is een uur te lang.